शेती

अनुवादक : विश्वास जाधव

इंग्लंडमधील फुलांचे मळे

इंग्लंडमध्यें हलूहळू कां होईना परतु फुलांच्या प्रकारांत, बी-बियाण्यांत, फुलझाडांत, त्यांच्यासाठीं वापरण्यांत येणाऱ्या साधनसामुग्रींत व औषधांत नहमींच बदल घडत असतो. हळूहळू प्रत्येक वर्षी नवीन नवीन फुलबागा उदयास यत आहेत. आतांपर्यंतचा फुलबागांचा आंकडा जवळ जवळ एक हजाराच्या घरांत जाऊन पोहोंचला आहे ह्या नवीन बागा सर्वच दृष्टीनें अगदीं परिपूर्ण असतात. फुलझाडाचा भरपूर सांठा

नाहीं. त्यामुळें घेतलेल्या वस्तूच्या दराप्रमाणें पेटींत पैसे टाकून आपणांस हवी ती वस्तू अगर फुलांचा गुच्छ घेतां येतो.

झाडें म्हटली म्हणजे साहजिकच

अगदीच अशक्य होऊन बसले आहे. कांही कांहीं वेळा गाड्या किती तरी किलो मीटर्स अंतरावरील बागेंत असणाऱ्या मोटार जागेंत नेऊन ठवाव्या लागतात, जेथे हा प्रश्न तितकासा जटील नाहीं तेथें. पोस्टाचें भरमसाठ दर वाढल्यामुळें धंद्यावर बराच परिणाम झाला आहे. परतु याची झळ फुलांच्या बागवाल्यांना तितकीशीं लागली नाहीं प्रत्येक फुलांची बाग ही विशिष्ट प्रकारांनी प्रसिद्ध पावलेली असते व प्रत्येक बागेंत आपले म्हणून एक वेगळेंच वैशिष्ट्य असते.

ह्या बागेंत असतो बागेसाठीं लागणारी सर्व प्रकारची साधनसामुग्री येथें तयार असते आणि विशेष महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे मोटारी उभ्या राहण्यासाठीं भरपूरशी जागाहि उपलब्ध असते. ह्या बागेच्या मालकांना भरपूर प्रमाणांत फायदा होता जर त्यांनीं स्वत: कष्ट केले असते तर।

व्यापारी दृष्टिकोन

व्यापारी दृष्टिकोनांतून फुलांची बाग ही ५०,००० लोकवस्तीच्या ठिकाणीं परवडते. ही लोकवस्ती बागेपासून ९ मैलांच्या आंतच असावी. बागेसाठीं येणारा नोकरवर्गाचा खर्च नेहमीच ठराविक राहू शकत नाहीं. हंगामाच्या काळांत मालकाच्या घरची बरीच मंडळी या कामांत गुंतलेली असतात.

बागेची निवड

नहमींच वर्दळीनें गजबजलेला, भरपूर जनसमुदाय असलेला भाग हे बागवाले आपल्या बागेसाठीं निवडतात. एकदां बागनिर्मिती झाली रे झाली कीं त्याला लागूनच फुलांचे गुच्छ विकणारे दुकान, फुलांच्या झाडांवर फवारण्यासाठीं औषधें व इतर साहित्यांचें दुकान असा सगळा परिवारच तेथें उभा रहातो ह्या सर्व दुकानांत नोकरवर्ग ठवणें परवडत

त्यांच्या खाद्याचा प्रश्न उद्भवतो. इंग्लंडमध्यें पूर्वीं झाडांचें खाद्य वेगवेगळ्या प्रकारांत मिळत होते. उदा. नैट्रोजन, पोटॅश आणि फॉस्फरस. परतु आतां हे तिन्ही प्रकार एकाच ठिकाणीं एकत्र करून मिश्रणाच्या स्वरूपांत मिळूं शकतात. ही मिश्रणखतें निरनिराळ्या कपन्यांची वेगवेगळीं असल्यामुळें बाजारांत जोरांत स्पर्धा सुरु होते व आपलीं खतें लोकांच्या जास्त पसंतीस उतरावी म्हणून प्रत्येक कारखानदार खबरदारी घेत असतो खताचा गोष्ट सोडल्यानंतर त्याच्या इतकी महत्वाची गोष्ट म्हणजे कीटक नाशकांचा, बुरशीजन्य रोगप्रतिबंधकांची तांबरोगनिवारण करणाऱ्या औषधांची आतां ही सर्व औषधें सोयिस्कर अशा हवा बंद डब्यांतून, प्लॅस्टीकच्या किंवा कांचेच्या बाटलींतून विकली जातात. नेण्यास सोयिस्कर व विकण्यासही सोयिस्कर असतात. यामुळें गिऱ्हाईक व दुकानदार दोघेही खुश असतात, मग गिऱ्हाइकाला वाजवी किंमत द्यावी लागली तरी परवडते.

मोटारीसाठीं जागा

फुलबागेची संख्या किती असावी हा प्रश्न सुटूं न शकल्यामुळें इतर दुकानदारांसमोर गाड्या उभ्या करणें

मनुष्याला आपल्या बागेंतील त्याच त्याच फुलांचा, झाडांचा कंटाळा आला म्हणजे तो अशा प्रसिद्ध बागेंत जाऊन निरनिराळ्या, चित्रविचित्र फुलझाडांचा आस्वाद घेत असतो.

इंग्लंडमध्यें फुलांच्या झाडांचा खरा धंदा चालत असेल तर तो घरोघरीं लावल्या जाणाऱ्या फुलझाडांचा. आपणांस आश्चर्य वाटेल की इंग्लंड मधील फुलझाडांचा व्यापार करणारी एक एक कंपनी एका वर्षात सहा कोटी झाडें विकूं शकते. यावरून आपणांस कल्पना येईल कीं इंग्लिश माणसाची फुलझाडांची हौस कांहीं औरच आहे. याचा अर्थ असा नव्हे कीं इतर युरोपीय राष्ट्रांतील लोकांना

बाजारांत जाण्याच्या तयारींत असलेल्या हजारो कुंड्या.

फुलझाडांची वाहतूक

इंग्लंडमध्यें घरोघरीं फुलझाडें पुरविण्यासाठीं खास तयार केलेली वाहनें आहेत. या वाहनांतून कृत्रिमरीत्या उष्णता पुरवून झाड आहे त्या परिस्थितींत अगदीं चांगल्या स्थितींत घरोघरीं पोहोंचवतां येतात. घरांतील स्त्रियांच्या निष्काळजीपणामुळें पुष्कळशी झाडें मरतात. परतु आतां इंग्लंडमधील स्त्रिया ह्या बाबतींत बऱ्याच अनुभवी झाल्या आहेत. त्यामुळें ही झाडें मरण्याचें प्रमाण बऱ्याच अंशी क   ण्याची शक्यता आहे.

निर्माण करण्याची उपाययोजना उपलब्ध झाल्यानें स्त्रियांचाहि कल जास्तीत जास्त झाडें लावण्याकडे होत आहे.

इंग्लिश माणसांना फळाफुलांची आवड आहे. आपल्या घराभोंवतीं सुंदर बाग असावी, असें त्यांना वाटतें. परतु इतर कामांच्या गर्दींत त्यांना ह्या बागकामांत वेळ घालवायला सवड मिळत नाहीं. म्हणूनच वेळ वाचविण्याच्या दृष्टीनें ते तणाचा नाश करणारी द्रव्यें पसंत करतात.

घरोघर फुलवलेल्या बागेंतील फुलांचा व्यापार

फुलांची आवड नाहीं. परंतु सरासरींत इंग्लिश माणसाच्या घरांत सर्वांत जास्त फुलझाडें आढळतील.

ही रोपटी जगवणें म्हणजे तोंडाचें काम नव्हे। भयंकर थंडीपासून ह्या झाडांचें रक्षण करावें लागतें. आतां इंग्लंडमध्यें जी नवी घरें उदयास आली त्यांच्यामध्यें ह्या झाडांना उष्णता पुरावी म्हणून स्वतंत्र व्यवस्था केलेली आहे.

मागील दहा वर्षात इंग्लंडमध्यें फुलझाडांच्या बाबतींत बरीच प्रगती झाली आहे. कितीतरी निरनिराळ्या प्रकारची फुलझाडें इंग्लंडनें पैदा केली आहेत व ती दुकानांमधून विक्रीस ठेवलेली आढळतात. ह्या झाडांना जगवण्यासाठीं विशिष्ट प्रकारची काळजी घ्यावी लागते आणि ती इंग्लंडच्या स्त्रियांनीं अभ्यासावी अशी केली जावे. घरांत उष्ण वातावरण

धांवपळीच्या जीवनांतहि त्यांची बागकामची हौस टिकून आहे.

ह्यासाठी इंग्लंडच्या लोकांची तणनाशकें औषधाला बरीच मागणी आहे. तसेंच सर्व बागेंतल पालापाचोळा गोळा करून तें स्वच्छ करणाऱ्या यंत्राची वाढत्या प्रमाणांत मागणी आहे. हे दोन प्रश्न झपाट्यानें सुटल्यास इंग्लंडमधील बागेंचें भवितव्य उज्वल राहिल.

लंडन प्रेस सर्वीसवरून

तुम्हांला जे. पी. व्हायचंय? लायकीची गरज नाहीं!!

जिवा

पान १० वरून चालू

माहिती सांगण्यासाठीं पुढं यायला पाहिजे. अखिल भारतीय वृत्तपत्रसंपादकांच्या परिषदेनं ही प्रथा उचलून धरली आहे. इतर वेळीं भले पत्रकारांनीं गुप्तता राखावी पण अशा खटल्यांत नव्हे।

जिवा म्हणतो–बाब विचार करण्यासारखी आहे.

निळूभाऊंनीं सुप्रीम कोर्टाकडे जाण्याची परवानगी मात्र घेतली. पण कोर्टानं ती दिली नाहीं.

जिवा म्हणतो–निळूभाऊ आपल्या आजोबांप्रमाणं – काकासाहेबांसारखेच निधड्या छातीचे–जिद्दी स्वभावाचे नि निर्भय पत्रकार आहेत. ते आपल्या तत्त्वासाठीं तुरुंगवास पत्करतील, पण त्या तत्वापासून च्युत होणार नाहीत.

हा सारा खटला ॲ. आदिक नि त्यांचे सहकारी यांनीं मोफत चालविला अन् यापुढंही असंच विनामूल्य सहाय्य पत्रकारांना करूं असं त्यांनीं सांगितलं.

जिवा म्हणतो–यापुढं पत्रकारांनाच काय – सामान्य नागरिकांनादेखील या सरकारबरोबर झुंज करावी लागणार आहे. सत्तेच्या जोरावर हें

सरकार वाटेल तें करायला मागतं हम करेसो कायदा अशी त्याची भावना घनत चालली आहे–त्याला पायबंद घातला गेलाच पाहिजे।

माजोरे टॅक्सी ड्रायव्हर

टॅक्सी ड्रायव्हर म्हणजे मोवाली, हुज्जतखोर, आडदांड रानबोका, अप्रामाणिक बेभरवशाचा नि पाजी–पापी– वगैरे वगैरे – असा कांहीं लोकांचा समज होत चालला आहे. टॅक्सीवाल्यांचे भाईबंदच जबाबदार आहेत. खुद्द त्यांचे एकमेव पुढारी जॉर्ज फर्नांडीस यांनीं ही गोष्ट कबूल केलं. ते म्हणाले– त्यांच्या या असल्या स्वभावाचा मलाही केव्हां केव्हां कटु अनुभव येतो।

अशा दोन टॅक्सी ड्रायव्हरांना सेशन जज्ज यांनीं वर्ष– दोन वर्षांची सक्तमजुरीची नि प्रत्येकीं ५०० रुपये दंडाची शिक्षा ठोठावली।

गुरुदेव बानसिंग नि इंद्रदेव भक्ताराम ठाकर हे ते अपराधी टॅक्सी ड्रायव्हर. या दोघांवर आरोप शाबीत झाला त्यांनीं माजी नगरपिते किसन नारायण अदाक यांना एक तर त्यांचं भाडं घण्याचं नाकारलं. त्यांच्यावर हल्ला चढविला. त्यांत त्यांचा एक दांत पडला. नि त्यांनीं त्यांचे पैसे चोरून घेतले.

आरोपींनीं नेहमीप्रमाणं गुन्हा नाकबूल केला. उलट कांगावा केला. अदाकनंच त्यांना मारलं.

विद्वान न्यायमूर्तींचा या गोष्टीवर विश्वास बसला नाहीं. त्यांनाही या टॅक्सीवाल्यांचा कटु अनुभव आला असेलच।

तुम्हाला जे. पी. व्हायंचय?

तुम्हा कुणाला जे. पी व्हायचं आहे? लायकी, पत, इभ्रत यांचा विचारच मनात आणूं नका. ऑनररी मॅजिस्टेट कुणीहीं होऊं शकतो. तुमचं वय झालेलं असो वा नसो. शिक्षण असो वा नसो

मंत्री अभिमाननं सांगतात – मी एका सांचेवाल्याला जे. पी केला. मी झोंपडीत राहणाऱ्या एका सुताराला जे. पी. केला. पूर्वींच्या राजवटीत हें कधी तरी शक्य होत का ही वर भाषा.

पण हे मंत्री ही गोष्ट अभिमानानं सांगत नाहींत मी एका वेश्याच्या दलाल बाईला जे. पी. केलं. मी अमूक अमूक हातभट्टीवाल्यांना जे. पी. केलं. मी फलाण्या फलाण्या स्मगलरला जे. पी. केलं.

या खेपेस तर काय?– जे. पी. नि ऑनररी मॅजेस्टेटचे फॉर्म वाटायला सुरूवात केली आहे. तुमचा वशिला पाहिजे, संबंधित व्यक्तींचे हात ओले करण्याची ऐपत पाहिजे. म्हणजे तुम्ही जे. पी. झालाच म्हणून समजा।

या पद्धतीविरूद्ध स. का. पाटील यानीं जोराचं काहूर उठविलं आहे. हा राजकीय स्वरूपाचा वेश्याव्यवसाय आहे. असं म्हणाले–

पाटीलसाहेब, या देशातील तुम्हा सर्वत्र राजकीय पक्षांनीं नि मंडळीनीं राजकारणाला बाजरी स्वरुप दिलं आहे आतां कसली म्हणून चाड तुम्हा लोकांना उरली आहे?

चोरटा वेश्याव्यवसाय

मुंबई शहरांत उघड नि कायदेशीर म्हणजे समजा सरकारमान्य वेश्याव्यवसाय जेवढा चालतो, त्यापेक्षा कितीतरी जास्त चोरून मारून चालतो म्हणतात। असे खाजगी कुंटणखाणे चांगल्या वस्तींत आहेत असंही म्हणतात.

जिवाला याचं नवल वाटत नाहीं. आतां माणूस पैसे मिळविण्यासाठीं वाटेल त्या मार्गाचा अवलंब करतो– त्याला त्याबद्दल लाजलज्जा. खेद–खत कांहीं म्हटल्या कांहीं वाटत नाहीं.

या धंद्यांत तरुण, अज्ञ नि भोळ्या भाबड्या मुलींना, परिस्थितीनं गांजलेल्या स्त्रियांना – मूलथापा देऊन फसवून आणण्यात येतं–नि सक्तीनं वेश्याव्यवसाय करायला लावलं जातं. असा धंदा करणारे वेश्यांचे दलाल या शहरांत हजारांनीं सांपडतील म्हणे.

पोलिसांचं दक्षता खातं अशा अड्ड्यांच्या नि दलालांच्या मागावर असतच. नुकतीच २१ नेपाळी तरुणींची त्यांनीं सुटका केली.

पण हे एकट्या पोलिसालं काम नाहीं. त्यामध्यें जागरूक नि अर्थात्च नीतिमान समाजसेवकांनी लक्ष घातलं पाहिजे अन् असे अड्डे नि गुन्हेगार यांना शोधून काढले पाहिजेत. त्यासाठीं एक आघाडीच उभारण्यांत आली पाहिजे.

वॅगन फोड्यांचा बंदबोस्त कराच!

कल्याणच्या रेल्वे यार्डात वॅगन फोड्यांनीं आपला धंदाच उघडला आहे की काय? कारण बघावं तेव्हां वॅगन फोडल्याची बातमी येते. हे वॅगनफोडे कमालीचे धीट बनले आहेत. ते रेल्वेरक्षकांवर हल्ला चढवायला कमी करीत नाहींत।

जिवा म्हणतो – कल्याणच्या रेल्वे यार्डाचा तो सारा परिसर म्हणजे गुन्हेगार वॅगनफोड्यांचं आगरच. त्यांचा एकदां रेल्वे पोलीस नि नगर पोलीस धुव्वा का नाहीं उडवीत? तेथील झोपडपट्टी का नाहीं हलवीत?

तशीच ती कुर्ला रेल्वेलगतची झोपडपट्टी. तिथंहि वॅगनफोडे रहातात. रेल्वे लाईनच्या लगतच्या बहुतेक झोपडपट्ट्यांतून या वॅगनफोड्यांचे नि इतर लुटारूंचे अड्डेच आहेत. पोलिसांना तें सारं ठाऊक आहे. मग त्याचा कायमचा बंदोबस्त का करीत नाहीं? वर्तमानपत्रांतून अधूनमधून छापण्यासाठी ही धाडीची नि लुटारूंना हुटकण्याची नाटकं कशाला? **

क्षमस्व!

'नागासाकी' जागेअभावी देतां आली नाहीं. –संपादक.

मुखपृष्ठावरील छायाचित्र :
सौ. प्रभा, देवळाली कॅंप.